

Retssikkerhed i Grønland

Maj 2024

**ADVOKAT
SAMFUNDET**

ADVOKATSAMFUNDET arbejder på politisk neutralt grundlag for borgernes retssikkerhed og for et velfungerende retssamfund. Vi fører tilsyn med alle advokater i Danmark, Grønland og på Færøerne og sikrer derigennem advokaternes uafhængighed og integritet.

ADVOKATRÅDET er Advokatsamfundets bestyrelse, som består af 15 advokater fra alle advokatkrede.

Advokatrådets projekt om retssikkerhed i Grønland er støttet af Dreyers Fond.

DREYERSFOND

RETSSIKKERHED I GRØNLAND – Advokatrådet 2024.

Download rapporten på [Advokatsamfundet.dk](https://advokatsamfundet.dk).

**ADVOKAT
SAMFUNDET**

Resumé og anbefalinger

Advokatrådet har i denne rapport fulgt op på udviklingen i det grønlandske retsvæsen, siden Advokatrådet senest udgav en rapport om retssikkerhed i Grønland i 2016. Derudover sætter Advokatrådet denne gang fokus på "*access to justice*" i de mindre befolkede områder af Grønland, hvor det kan være særligt vanskeligt at sikre den rette balance mellem hensynet til høj juridisk faglighed og nærhedsprincippet.

Advokatrådet har på baggrund af en lang række interessentmøder konstateret, at der er sket mærkbare forbedringer af borgernes retssikkerhed i kriminalsager, hvilket efter Advokatrådets opfattelse særligt skyldes en øget juridisk fagkundskab hos retsvæsenets aktører. Der er dog fortsat betydelige strukturelle udfordringer i det grønlandske retsvæsen. Det er derfor af afgørende retssikkerhedsmæssig betydning, at der fokuseres massivt på en større understøttelse af aktørernes faglige udvikling, og at juridiske kompetencer tillægges betydelig vægt i alvorlige og komplicerede kriminalsager.

Derudover har borgere i Grønland efter Advokatrådets opfattelse generelt en utilstrækkelig adgang til bistand, blandt andet som følge af manglen på bistandsadvokatorordning og begrænsede retshjælpstilbud. Problemet er særligt udtalt i mindre befolkede områder, hvor borgernes adgang til bistand fra autoriserede forsvarere og advokater er stærkt udfordret.

Borgerne såvel som retsvæsenets aktører har fortsat stærkt utilstrækkelige muligheder for at sætte sig ind i gældende lovgivning grundet et ringe omfang af lovbekendtgørelser og fraværet af en domsdatabase. Borgernes retssikkerhed udfordres yderligere af, at det grønlandske system skal håndtere både grønlandsk og dansk, herunder forskellige dialekter, mens der er stor mangel på tolke og oversættere samt en ensartet juridisk terminologi på grønlandsk.

Advokatrådet har undervejs i rapporten fremsat en række anbefalinger til forbedringer af borgernes retssikkerhed her og nu samt anbefalinger til gennemgribende forbedringer af borgernes retssikkerhed i kriminalsager, der ifølge Advokatrådet bør tilstræbes over de kommende 10-15 år, i takt med at der uddannes flere jurister i Grønland. Anbefalingerne gengives samlet nedenfor, men bør læses i sammenhæng med Advokatrådets vurderinger i rapportens enkelte afsnit.

1. Borgernes retssikkerhed i kriminalsager mv.

Advokatrådet anbefaler, at det over de kommende 10-15 år tilstræbes

- At stillingen som administrerende kredsdommer i alle fire kredsretter besættes af en dommer eller af en cand.jur. med kredsdommeruddannelse for en yderligere styrkelse af kompetencerne og adgang til vejledning lokalt i kredsretterne.
- At alle kredsdommere, der optages på kredsdommeruddannelsen enten har en bachelorgrad i jura eller anden samfundsvidenskabelig uddannelse eller læser en bachelor i jura enten ved siden af kredsdommeruddannelsen eller straks i forlængelse heraf.
- At anklageren i alle kriminalsager som minimum har en juridisk bacheloruddannelse eller er en erfaren, specialiseret polititjenestemand, som har gennemført et særligt tilrettelagt uddannelsesforløb.
- At det i stigende grad er advokater, der varetager forsvaret i alle kriminalsager.

Advokatrådet anbefaler, at man på kort sigt styrker retssikkerheden ved følgende tiltag rettet mod retsvæsenets aktører:

Domstolene

- At de nuværende kredsdommere over en nærmere tilrettelagt periode tilbydes en bacheloruddannelse i jura som efteruddannelse i samarbejde med Ilisimatusarfik (Grønlands Universitet).
- At alle fire kredsretter opnormeres med det antal kredsdommere, som er nødvendigt for at håndtere det aktuelle ressourcepres og give plads til, at kredsdommerne får tid til løbende ajourføring og vidensdeling samt efteruddannelse.
- At der gennemføres de ændringer i ansættelsesvilkårene for dommere og dommerfuldmægtige i Grønland, som er nødvendige for at tiltrække og fastholde kandidater i stillinger hos Retten i Grønland og Grønlands Landsret.

Anklagemyndigheden

- At anklagemyndigheden i Grønlands Politi udvides betydeligt, så det i alle alvorlige og komplicerede sager i kredsretterne om blandt andet manddrab, voldtægt eller grov vold er en juridisk uddannet anklager, der møder i retten.
- At der gennemføres grundigere uddannelse og løbende opfølgning samt kompetenceudvikling for de polititjenestemænd, der fører kriminalsager i kredsretterne.

Autoriserede forsvarere

- At Landsforsvarerens tilsynskompetencer og -muligheder udvides, så der etableres en reel løbende supervision af de autoriserede forsvarere. Det anbefales herunder, at der indføres pligt for de autoriserede forsvarere til at vende ankespørgsmål med Landsforsvareren samt vejlede deres klienter om klagemulighederne til Retten i Grønland.
- At retsplejelovens krav skærpes, så kredsretterne i alle alvorlige og komplicerede kriminalsager om blandt andet manddrab, grov vold og voldtægt skal beskikke en advokat frem for en autoriseret forsvarer. Derudover bør tiltalte og sigtede i alle øvrige sager have valgfrihed mellem at få beskikket en advokat og en autoriseret forsvarer.
- At den økonomiske ramme for Landsforsvareren hæves betydeligt, så Landsforsvareren har flere ressourcer, herunder personaleressourcer, til at gennemføre vejledning, efter- og videreuddannelse samt tilsyn. Rammen bør desuden reguleres efter antallet af aktive autoriserede forsvarere.
- At Landsforsvareren får en særskilt bevilling til gennemførelse af grunduddannelse, så uddannelsen kan gennemføres i fuldt eller forkortet omfang efter det aktuelle samfundsbehov.

Bisiddere og bistandsadvokater

- At der etableres en bistandsadvokatordning i Grønland.

2. Access to justice i mindre befolkede områder

Advokatrådet anbefaler, at man på kort sigt styrker *access to justice* i mindre befolkede områder gennem følgende tiltag:

Adgang til bistand fra advokater og autoriserede forsvarere

- At Grønlands Landsrets vejledende salærtakster for beskikkede advokater og autoriserede forsvarere i kriminalsager ændres, så salæret i højere grad afspejler den faktiske anvendte tid og risikoen for længere ophold på stedet for retsmødet.
- At videoafhøringer enten sidestilles med retsmøder i landsrettens vejledende takster, eller der findes en anden passende løsning for rejsesalær forbundet med afhøringerne.

Adgang til lokale autoriserede forsvarere

- At lokal tilstedeværelse af autoriserede forsvarere i alle retskredse understøttes ved at indføre en ret til tjenestefrihed uden løn fra andre ansættelsesforhold i forbindelse med varetagelsen af hvervet som autoriseret forsvarer.
- At der oprettes en fuldtidsstilling som autoriseret forsvarer i hver af de fire retskredse, som underlægges særligt skærpede vilkår i forhold til efteruddannelse og tilsyn samt pligt til at påtage sig kriminalsager i yderområder og opgaver som "bistandsbisidder".

Adgang til retshjælp og rådgivning

- At der afsættes betydeligt flere ressourcer til retshjælp i Grønland på en fast bevilling, herunder til øget tilstedeværelse i Grønlands yderområder.

Lokal polititilstedeværelse

- At der sikres langsigtet finansiering både centralt og lokalt til Grønlands Politis arbejde med uddannelse og supervision af kommunefogederne.
- At kommunefogedernes timeløn reguleres, så den samlede løn i højere grad afspejler den faktiske arbejdsindsats.

Gennemførelsen af videoafhøringer af børn og unge

- At videoafhøringer gennemføres med tilstedeværelse af en juridisk uddannet anklager, en advokat som repræsentant for den mistænkte eller sigtede samt en bistandsadvokat for den person, der afhøres.

3. Forholdene for tilbageholdte og domfældte

Advokatrådet anbefaler, at man på kort sigt styrker forholdene for tilbageholdte og domfældte gennem følgende tiltag:

- At det undersøges, hvilke lovgivningsmæssige eller praktiske tiltag der kan gennemføres for at øge brugen af samfundstjeneste som foranstaltning.
- At der afsættes midler til at fortsætte samt udvide Inussuk-afdelingen med henblik på at få flere personer dømt for seksualforbrydelser hurtigere i behandling og til afsoning.

4. Adgang til lovgivning og information

Advokatrådet anbefaler, at man på kort sigt styrker adgangen til lovgivning og information gennem følgende tiltag:

Lovgivning og retspraksis

- At udarbejdelsen af lovbekendtgørelser for gældende lovgivning i Grønland på både overtagne og ikke-overtagne områder prioriteres i samme omfang, som man gør med dansk lovgivning.
- At Domsdatabasen hurtigst muligt sættes i kraft for Grønland, herunder at der afsættes de nødvendige ressourcer i både Domstolsstyrelsen og domstolene i Grønland til udvælgelse og inddragelse af relevante domme.

Data og statistik

- At institutionerne på justitsområdet i Grønland hurtigst muligt sikres den it-understøttelse, der muliggør dataindsamling og offentliggørelse af statistik i et langt større omfang end i dag.

Terminologi og tolkning

- At der sikres langsigtet finansiering til arbejdet med udvikling og standardisering af juridisk terminologi på grønlandsk, som ikke kan forventes færdiggjort indenfor den nuværende projektperiode.
- At der gennemføres en undersøgelse af ansættelsesvilkårene for tolke og oversættere i retsvæsenet, herunder om de akademiske tolkes lønvilkår afspejler, at oversætter- og tolkeuddannelsen i dag er en universitetsuddannelse på bachelorniveau.

Indholdsfortegnelse

1. Forord	11
2. Borgernes retssikkerhed i kriminalsager mv.	13
2.1. Domstolene.....	13
2.2. Anklagemyndigheden	20
2.3. Autoriserede forsvarere	23
2.4. Bisiddere og bistandsadvokater	29
3. Access to justice i mindre befolkede områder	31
3.1. Adgang til bistand fra advokater og autoriserede forsvarere.....	31
3.2. Adgang til lokale autoriserede forsvarere	34
3.3. Adgang til retshjælp og rådgivning.....	35
3.4. Lokal polititilstedeværelse	37
3.5. Gennemførelsen af videoafhøringer af børn og unge	39
4. Forholdene for tilbageholdte og domfældte	41
5. Adgang til lovgivning og information	43
5.1. Lovgivning og retspraksis	43
5.2. Data og statistik	45
5.3. Terminologi og tolkning	46
6. Oversigt over interessenter	49

1. Forord

Borgernes retssikkerhed er et væsentligt tema for Advokatrådet, ikke bare i Danmark, men også på Færøerne og i Grønland. Advokatrådet nedsatte derfor i foråret 2023 en arbejdsgruppe, som med støtte fra Dreyers Fond over et år skulle belyse de særlige omstændigheder, der kan udfordre retssikkerheden for borgere i Grønland.

Arbejdsgruppen har haft til opgave at følge op på udviklingen i det grønlandske retsvæsen og de anbefalinger til retssikkerhedsmæssige forbedringer, som Advokatrådet fremsatte i 2016.¹ Derudover blev undersøgelsesernes omfang udvidet til at inddrage "access to justice" i de mindre befolkede områder af Grønland, hvor det kan være særligt vanskeligt at sikre den rette balance mellem høj juridisk faglighed og lokal tilstedeværelse.

Arbejdsgruppen har haft følgende medlemmer:

- Advokat Allan Nejbjerg, medlem af Advokatrådet (gruppeformand)
- Advokat Martin Lavesen, formand for Advokatrådet
- Advokat Karen Wung-Sung, tidligere medlem af Advokatrådet
- Advokat Marie Louise Frederiksen, bestyrelsesformand for Nunatsinni Advokatit (Grønlandske Advokater)
- Generalsekretær i Advokatsamfundet, Andrew Hjuler Crichton, samt medlemmer af Advokatsamfundets sekretariat

På baggrund af arbejdsgruppens undersøgelser har Advokatrådet fremsat en række anbefalinger til forbedringer af borgernes retssikkerhed i hele Grønland.

Advokatrådet har ved udarbejdelsen af anbefalingerne været særligt opmærksom på de sproglige, kulturelle og geografiske rammer, som gælder for det grønlandske retsvæsen. Advokatrådet har været bevidst om at tage hensyn til disse forhold og balancere hensynet til høj juridisk faglighed over for det nærhedsprincip, som ligger til grund for den grønlandske retspleje. Advokatrådet har samtidig haft for øje, at det grønlandske retsvæsen må leve op til internationale retssikkerhedsmæssige standarder. Ved udarbejdelsen af rapporten har Advokatrådet forudsat, at læseren har et vist kendskab til det grønlandske retsvæsen og de rammer, som systemet fungerer under.

---

¹ Advokatrådet: [Retssikkerhed i Grønland](#) (2016).

Arbejdsgruppen har til baggrund for rapporten afholdt møder med en lang række myndigheder, organisationer og personer i perioden maj 2023 til marts 2024, som er oplistet i rapportens kapitel 6. Mange af disse møder er foregået i Nuuk og København, men arbejdsgruppen har også besøgt Ilulissat, Qaqortoq og Tasiilaq samt enkelte bygder for bedre at få belyst de udfordringer, borgerne møder i områder langt fra hovedstaden.

Advokatrådet vil senere på året følge op på rapportens anbefalinger med et tillægsnotat fra Copenhagen Economics, som udgives med støtte fra Dreyers Fond. Formålet er at belyse, hvilke økonomiske udgifter der vil være forbundet med Advokatrådets anbefalinger. Advokatrådet vil årligt følge op på rapportens anbefalinger over en tre-årig periode efter projektets afslutning.

2. Borgernes retssikkerhed i kriminalsager mv.

Et særkende ved det grønlandske retsvæsen er, at det traditionelt hviler på et lægmandssystem, hvor hverken dommere, forsvarere eller anklagere er uddannede jurister. Baggrunden findes blandt andet i det såkaldte *nærhedsprincip*, hvorefter man vægter højt, at de personer som træffer beslutning i retssager har indsigt i stedlige og almene grønlandske forhold herunder det grønlandske sprog og den grønlandske kultur.²

Det er fortsat udgangspunktet, at retsvæsenets aktører ikke er uddannede jurister. I de senere år har aktørerne i det grønlandske retsvæsen dog opnået en større juridisk fagkundskab, og både kredsdommere og autoriserede forsvarere gennemgår i dag specialiserede uddannelsesforløb. Udviklingen har efter Advokatrådets opfattelse hævet kvaliteten i sagsbehandlingen hos kredsretterne og det faglige niveau hos forsvarerne markant.

Der er dog fortsat betydelige strukturelle udfordringer i det grønlandske retsvæsen, som må løses for at løfte borgernes retssikkerhed på et niveau, man ville acceptere efter standarden i Danmark eller andre retssystemer efter nordisk forbillede. Advokatrådet vil undervejs i kapitlet komme med anbefalinger til nødvendige retssikkerhedsmæssige forbedringer under hensyntagen til både de forhold, som særligt karakteriserer det grønlandske samfund og retsvæsen samt det tiltagende behov for høj juridisk faglighed.

2.1. Domstolene

Domstolene i Grønland er organiseret i fire kredsretter og Retten i Grønland i 1. instans samt Grønlands Landsret i 2. instans. De fire kredsretter behandler alle andre sager end almindelige civile sager, mens almindelige civile sager og sager, der typisk er juridisk komplicerede og/eller principielle, behandles hos Retten i Grønland.³

I det følgende gennemgås kredsretternes forhold i afsnit 2.1.1 og forholdene i Retten i Grønland samt Grønlands Landsret i afsnit 2.1.2. Advokatrådets vurdering og anbefalinger til fremtidige forbedringer af domstolssystemet på både kort og lang sigt findes i afsnit 2.1.3.

---

² Nærhedsprincippet er gengivet efter Naalakkersuisuts beskrivelse i visioner og prioriteringer på justitsområdet (2022).

³ Se herom www.domstol.dk/groenland/. De civile sager blev i 2014 overført fra kredsretterne til Retten i Grønland som led i en bunkebekæmpelsesindsats og forblev her efter evalueringen af ordningen som anbefalet af Advokatrådet i rapporten fra 2016.

2.1.1. Kredsretterne

Som nævnt i indledningen er det et særkende ved det grønlandske domstolssystem, at dommerne i kredsretterne som udgangspunkt ikke er jurister. I rapporten fra 2016 problematiserede Advokatrådet, at kredsretternes faglige niveau og sagsbehandlingstider ifølge flere aktører på generelt plan ikke var tilfredsstillende. Som årsag hertil pegede Advokatrådet blandt andet på vanskeligheder ved at rekruttere og fastholde kvalificerede kredsdommerkandidater, manglende fagligt miljø, travlhed og personalemangel.⁴

På baggrund af møder med interessenter i hele retsvæsenet er det Advokatrådets opfattelse, at der er sket en betydelig forbedring af niveauet i kredsretternes sagsbehandling siden 2016. Dette skyldes særligt, at en lang række kredsdommere har gennemført den interne kredsdommeruddannelse hos Retten i Grønland, hvor de over to år og tre måneder uddannes i at anvende regelgrundlag og retspraksis, forberede og gennemføre retssager, vejlede borgere og parter mv.⁵ Kredsdommerkandidaterne koncentrerer sig især om kriminalsager, som er det sagsområde, der fylder mest i kredsretternes daglige arbejde.⁶ Det er et krav, at nye kredsdommere gennemfører uddannelsen, som dog kan afkortes til 1 år for kandidater med en juridisk universitetsuddannelse.⁷

Det forbedrede faglige niveau har ifølge interessenterne også medført, at der ikke længere er de samme udfordringer med formelle mangler ved kredsretternes afgørelser, som Advokatrådet beskrev i 2016. Det faglige miljø blandt kredsdommerne forekommer også at være styrket med blandt andet faste fællesmøder med Retten i Grønland, og normeringen på 12 kredsdommere fordelt på de fire kredsretter er i modsætning til tidligere stort set opfyldt i dag.⁸

Under Advokatrådets møder med interessenterne har adskillige peget på, at kredsdommerne er godt klædt på til at håndtere de mindre komplicerede kriminalsager, som udgør langt størstedelen af sagsporteføljen, mens nogle

---

⁴ Advokatrådet: [Retssikkerhed i Grønland](#) (2016), s. 6.

⁵ Se Grønlands Domstole: [Studieordning for kredsdommeruddannelsen](#), 25. marts 2019.

⁶ Se herom Danmarks Domstole: [Retssikkerheden ved Grønlands Domstole](#) (kronik), 26. maj 2021.

⁷ Danmarks Domstole: www.domstol.dk/groenland/om-domstolene-i-groenland/uddannelse/.

⁸ Se herom Altinget: [Grønland får to nye kredsdommere](#), 19. juli 2022. Der er i øvrigt normalt mulighed for, at to færdiguddannede kredsdommerkandidater kan ansættes udover de 12 normerede kredsdommere. Ifølge Domstolsstyrelsens oplysninger til Copenhagen Economics i maj 2024 er der på nuværende tidspunkt 11 fastansatte kredsdommere, da en enkelt stilling er ubesat.

kredsdommere har vanskeligere ved at håndtere de mere komplicerede eller mindre hyppigt forekommende sager og spørgsmål. Samtidig er der ifølge interessenterne fortsat store udfordringer med travlhed i kredsretterne, og normeringen opfattes ikke som tilstrækkelig.⁹ Da der ikke udgives statistik om kredsretternes sagsbehandlingstid, er det vanskeligt at få indsigt i problemets omfang.¹⁰ Ifølge en opgørelse oversendt til Folketingets Grønlandsudvalg var den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i 2022 på tværs af de fire kredsretter 461 dage i kriminalsager med domsmænd og 184 dage i sager uden domsmænd. Tallene er ifølge Domstolsstyrelsen behæftet med betydelig usikkerhed.¹¹

Udover at de tilsyneladende meget lange sagsbehandlingstider har konsekvenser for de borgere, som afventer kriminalsagernes udfald, har presset på kredsretterne også den konsekvens, at kredsdommerne efter Advokatrådets opfattelse ikke har tilstrækkelig tid og overskud til efteruddannelse og kompetenceudvikling, ajourføring med ny lovgivning og praksis mv. Dette er særligt problematisk i et system, hvor kredsdommerne ikke er uddannede jurister, og hvor manglende sparring, kompetenceudvikling mv. i særlig grad kan få afgørende betydning for borgernes retssikkerhed.

Både Grønlands Landsret og Retten i Grønland har tidligere udtalt, at en kredsdommeruddannelse suppleret med en juridisk universitetsuddannelse vil give et bredere og mere solidt juridisk fundament for mindre erfarne kredsdommere. Det vil samtidig gøre kredsdommerne mindre afhængige af juridisk vejledning fra og kræve færre ressourcer af Retten i Grønland.¹² Flere af de kredsdommere, Advokatrådet har talt med, har udtrykt forståelse for synspunktet og velvillighed til at gennemføre en juridisk efteruddannelse, men samtidig påpeget, at det ikke er realistisk med kredsretternes nuværende normering.

Den danske regering og Folketinget indgik i november 2023 en aftale om at afsætte i alt 58,8 mio. kr. i perioden 2024-2027 til styrkelse af retsvæsenet i Grønland og på Færøerne. I flerårsaftalen lægges der blandt andet op til at uddanne og ansætte yderligere to kredsdommere og to retssekretærer til de mest belastede kredsretter.

---

⁹ Se også Kredsdommerforeningens omtale af udfordringerne i Sermitsiaq: [Penge til domstolene: Flere fældede tårer, da de hørte nyheden](#), 24. november 2023.

¹⁰ Se herom afsnit 5.2.

¹¹ Berigtigelse af Justitsministeriets besvarelse af spørgsmål nr. 1, GRU Alm. del, 25. januar 2024.

¹² Justitsministerens besvarelse af spørgsmål nr. 6 vedr. lovforslag L 126 om ændring af retsplejelov for Grønland, kriminallov for Grønland og forskellige andre love, 5. april 2022.

Aftalen lægger også op til målrettet efter- og videreuddannelse af medarbejdere ved de grønlandske domstole.¹³

Den udvidede normering vil formentlig afhjælpe kredsretternes akutte ressourceudfordringer. Normeringen er derimod langt fra tilstrækkelig til, at kredsdommerne kan tilbydes det niveau af efteruddannelse og kompetenceudvikling, som ifølge Advokatrådet er nødvendigt for at sikre et domstolssystem, der lever op til de retssikkerhedsmæssige standarder, borgerne i Grønland må kunne forvente.

2.1.2. Retten i Grønland og Grønlands Landsret

I modsætning til kredsdommerne skal dommere og dommerfuldmægtige ved Retten i Grønland og Grønlands Landsret have bestået en juridisk kandidateksamen.

I 2019 blev Retten i Grønlands normering ændret fra en til to dommere som anbefalet af blandt andre Advokatrådet i rapporten fra 2016. Ansættelsen af en yderligere dommer skulle muliggøre et øget fokus fra Retten i Grønland og kredsretterne på kortere sagsbehandlingstider og øge indsatsen for kompetenceudvikling af kredsdommere og kredsdommerkandidater.¹⁴ Retten i Grønland har imidlertid udfordringer med at få besat den ekstra dommerstilling og i øvrigt løbende udfordringer med at besætte rettens fem normerede dommerfuldmægtigstillinger.

Retten i Grønland er øjensynligt meget belastet af administrative opgaver, og den manglende opfyldning af normeringen må derfor forventes at gå hårdt udover rettens sagsbehandlingstider, som ifølge flere interessenter i perioder kan være lang. Situationen må også antages at have konsekvenser for sagsbehandlingstiderne i kredsretterne i det omfang, kredsretterne henviser sager til behandling i Retten i Grønland, hvilket de har pligt til, hvis sagen angår særligt juridisk eller faktisk komplicerede spørgsmål.¹⁵

Efter Advokatrådets opfattelse er den største udfordring, at Retten i Grønland har en meget vigtig og tidskrævende opgave med at uddanne og efteruddanne kredsdommerne samt ansvaret for løbende sparring med og vejledning af kredsdommerne. Den gennemgående mangel på medarbejdere vil derfor uundgåeligt

---

¹³ Justitsministeriet: Aftale om domstolenes økonomi 2024-2027, [Bilag 2 – Initiativer vedrørende Nordatlanten](#), 22. november 2023.

¹⁴ Se FIU Alm. del – Bilag 132: En yderligere fast dommer ved Retten i Grønland, 7. april 2021.

¹⁵ Retsplejelov for Grønland, § 56.

have konsekvenser for kredsdommernes adgang til vejledning og dermed også indvirkning på kvaliteten af sagsbehandlingen i kredsretterne.

En uhindret adgang til grundig vejledning fra erfarne dommere hos Retten i Grønland er ifølge Advokatrådet en afgørende forudsætning for, at det kan anses for retssikkerhedsmæssigt forsvarligt, at dommere uden en juridisk kandidatuddannelse behandler kriminalsager i 1. instans. Den vejledning og sparring, som kredsdommerne har adgang til med Retten i Grønlands nuværende bemanding, er efter Advokatrådets opfattelse utilstrækkelig. Advokatrådet finder det derfor stærkt kritisabelt, at der endnu ikke er fundet en varig løsning på rekrutteringsudfordringerne hos Retten i Grønland.

Retten i Grønland har i en årrække haft et mindreforbrug på lønsum grundet ubesatte stillinger,¹⁶ og det vil derfor ikke løse udfordringen at hæve rettens normering. Da der over en lang periode har været gennemgående udfordringer med at rekruttere dommere og dommerfuldmægtige til faste stillinger i retterne i Grønland, er der efter Advokatrådets opfattelse et kritisk behov for at få undersøgt, hvordan de ansættelsesmæssige herunder økonomiske rammer for dommere og dommerfuldmægtige i Grønland kan ændres med henblik på at gøre stillingerne mere attraktive. Advokatrådet vil i samarbejde med Copenhagen Economics senere i år præsentere en beregning af, hvilke økonomiske udgifter der vil være forbundet ved løfte lønningerne ved de grønlandske domstole.

Grønlands Landsret består af syv medarbejdere, herunder en landsdommer samt en souschef, som også er jurist. Både Retten i Grønland og Grønlands Landsret benytter sig i vidt omfang af bistand fra danske by- og landsretter, ofte i kortere perioder af få måneders varighed. Normeringen på en enkelt dommer gør dog Grønlands Landsret både personafhængig og meget sårbar overfor eksempelvis vakancer, fravær, variationer i antallet af anke- og kæresager og landsrettens rejser for at behandle sager udenfor Nuuk, da tilrejsende dommere ikke giver samme stabilitet og kontinuitet som faste dommere med kendskab til grønlandsk lovgivning og praksis samt stedlige forhold. Det er ifølge Advokatrådet derfor meget væsentligt, at der gennemføres en opnormering af souschefstillingen til en landsdommerstilling ved Grønlands Landsret, som flerårsaftalen for domstolenes økonomi 2024-2027 lægger op til.¹⁷ Advokatrådet vil følge den videre implementering af aftalen.

---

¹⁶ Se herom justitsministerens besvarelse af spørgsmål nr. 101, GRU Alm. del, 4. oktober 2021.

¹⁷ Justitsministeriet: Aftale om domstolenes økonomi 2024-2027, [Bilag 2 – Initiativer vedrørende Nordatlanten](#).

2.1.3. Advokatrådets vurderinger og anbefalinger vedr. domstolene

Borgere i Grønland må kunne forvente mindst det niveau af retssikkerhed, som følger af internationale retssikkerhedsmæssige standarder, uanset om deres sag behandles af kredsretten i Nuuk eller af en af de mindre kredsretter rundt i Grønland. Det stiller høje krav til den juridiske faglighed hos sagens dommere og det system, der skal understøtte dommernes arbejde. Det er efter Advokatrådets opfattelse derfor afgørende, at udviklingen mod en større juridisk fagkundskab hos retsvæsenets aktører fortsætter, og at der sker en markant forbedring af kredsdommernes vilkår.

Samtidig er der en række vilkår og udfordringer i det grønlandske samfund, som sætter begrænsninger for, hvor hurtigt udviklingen kan ske på en fornuftig måde. Blandt andet har det kun været muligt at studere jura i Grønland siden 2018, hvor bacheloruddannelsen på Ilisimatusarfik (Grønlands Universitet) åbnede. Indtil videre har omkring 25 studerende gennemført bacheloruddannelsen, mens universitetet først fra september 2024 udbyder en kandidatuddannelse i jura. Udover det fortsat lave antal uddannede jurister med grønlandsk baggrund eller grønlandske sprogkundskaber i Grønland, er der en betydelig mangel på tolke og oversættere i både retsvæsenet og samfundet i øvrigt samt store geografiske afstande og forskelle med hensyn til sprog og kultur. Det gælder særligt på kriminalområdet, hvor kriminalloven afspejler et syn på kriminalitet og straf, som svarer til grønlandsk tradition og kultur.

Det har derfor en række fordele for borgerne, at kriminalsager i Grønland behandles af kredsdommere frem for jurister, som har gennemført eller gennemfører grunduddannelsen for dommerfuldmægtige. Kredsdommeruddannelsen er en praktisk og grundig sagsbehandleruddannelse, som er skræddersyet til arbejdet som kredsdommer. Den adskiller sig i betydelig grad fra det mere alsidige arbejde som dommer ved for eksempel en dansk byret. Derudover har kredsdommerne et kendskab til stedlige og almene grønlandske forhold samt parternes sprog og kulturelle baggrund, som ikke ville være muligt at bevare, hvis hvervet på kort sigt skulle bestrides alene af dommere og dommerfuldmægtige.

Stilles der krav om dommere og dommerfuldmægtige eller kredsdommere med en juridisk kandidatuddannelse i kredsretterne, vil det dermed ske på bekostning af flersprogethed, lokalkendskab og ”*access to justice*” for især borgere i yderområderne, som også er af væsentlig retssikkerhedsmæssig betydning. Det er derfor afgørende at

finde den rette balance mellem nærhedsprincippet på den ene side og juridisk uddannede aktører på den anden side.

Efter Advokatrådets opfattelse bør der fokuseres massivt på en yderligere styrkelse af kredsretterne gennem flere ressourcer, øget videns- og uddannelsesniveau hos kredsdommerne samt lettere adgang til vejledning fra uddannede dommere og dommerfuldmægtige hos Retten i Grønland.

Advokatrådet anbefaler

- At de nuværende kredsdommere over en nærmere tilrettelagt periode tilbydes en bacheloruddannelse i jura som efteruddannelse i samarbejde med Ilisimatusarfik (Grønlands Universitet).
- At alle fire kredsretter opnormeres med det antal kredsdommere, som er nødvendigt for at håndtere det aktuelle ressourcepres og give plads til, at kredsdommerne får tid til løbende ajourføring og vidensdeling samt efteruddannelse.
- At der gennemføres de ændringer i ansættelsesvilkårene for dommere og dommerfuldmægtige i Grønland, som er nødvendige for at tiltrække og fastholde kandidater i stillinger hos Retten i Grønland og Grønlands Landsret.

Forholdet mellem nærhedsprincippet og juridisk faglighed ændrer sig løbende i takt med, at flere bachelorer og snart også kandidater i jura uddannes fra Ilisimatusarfik. Kravene til retsvæsenets aktører bør øges i takt med denne udvikling, som dog må forventes at ske langsomt. Målet bør på lang sigt være, at kredsretterne kan besættes af dommere og dommerfuldmægtige med kendskab til stedlige og almene grønlandske forhold samt grønlandsk sprog og kultur, og udviklingen må derfor ske gradvist.

Advokatrådet anbefaler, at det over de kommende 10-15 år tilstræbes

- At stillingen som administrerende kredsdommer i alle fire kredsretter besættes af en dommer eller af en cand.jur. med kredsdommeruddannelse for en yderligere styrkelse af kompetencerne og adgang til vejledning lokalt i kredsretterne.
- At alle kredsdommere, der optages på kredsdommeruddannelsen enten har en bachelorgrad i jura eller anden samfundsvidenskabelig uddannelse eller læser en bachelor i jura enten ved siden af kredsdommeruddannelsen eller straks i forlængelse heraf.

2.2. Anklagemyndigheden

Det er i vidt omfang fortsat lokale polititjenestemænd, der møder som anklagere i kriminalsager i kredsretterne med bistand og vejledning fra jurister ved Grønlands Politis anklagemyndighed i Nuuk. Polititjenestemænd kan møde i alle typer af sager herunder drabssager, sædelighedssager og andre alvorlige overtrædelser af kriminalloven, som dog også i et vist omfang føres af jurister. I sager ved Retten i Grønland og Grønlands Landsret er det altid en juridisk uddannet medarbejder, der møder som anklager.¹⁸

Advokatrådet problematiserede i 2016, at der ikke forekom at være processuel ligestilling mellem forsvarer og anklager (det menneskeretlige krav om *"equality of arms"*) grundet de ringe rammer, som de autoriserede forsvarere arbejdede under. Selv om der fortsat er alvorlige mangler ved rammerne for de autoriserede forsvarere,¹⁹ er udfordringen ifølge interessenter på tværs af retsvæsenet i dag snarere, at det faglige niveau hos de lokale polititjenestemænd, der møder som anklagere, ofte ikke modsvarer de autoriserede forsvareres niveau.

Som nævnt gennemgår både kredsdommerne og de autoriserede forsvarere i dag specialiserede uddannelsesforløb. Derimod er udgangspunktet for de polititjenestemænd, der møder som anklagere, fortsat kun en uges undervisning i anklageropgaven på politiuddannelsen. Selv om visse af polititjenestemændene ofte møder i retten og dermed har opnået stor praktisk erfaring, har den gennemsnitlige

¹⁸ Se herom www.politi.gl/organisationen.

¹⁹ Se herom afsnit 2.3.

polititjenestemand, der møder som anklager, ifølge interessenterne mindre proceserfaring og ringere færdigheder i procesførelse end de autoriserede forsvarere, de står overfor. Samtidig er der ikke tale om en klassisk politiopgave, og det er Advokatrådet opfattelse, at polititjenemændenes motivation for at dygtiggøre sig i disciplinen derfor ofte naturligt vil være begrænset.

Anklageren spiller en meget vigtig rolle i, at kriminalsagerne forløber korrekt. Høj juridisk faglighed hos anklageren må nødvendigvis være det afgørende hensyn i alvorlige og komplicerede sager, hvor konsekvenserne ved en ringere forståelse for eksempelvis sagens processuelle spørgsmål eller bevisernes vægt kan være store. At polititjenestemænd i dag har adgang til at føre komplicerede eller alvorlige kriminalsager om manddrab, voldtægt mv. indebærer efter Advokatrådets opfattelse en helt uacceptabel risiko for en svækkelse af borgernes retssikkerhed.

Derimod taler flere hensyn for, at det fortsat er lokale polititjenestemænd, der møder som anklager i mindre alvorlige kriminalsager ved kredsretterne. Mens 80 pct. af det samlede personale hos Grønlands Politi er hjemmehørende,²⁰ er det grundet det forholdsvis lave antal uddannede jurister fra Grønland i vidt omfang tilrejsende danske jurister, der arbejder som juridiske anklagere, og anklagerne er samlet i Nuuk. Væsentlige hensyn til sprog, kendskab til grønlandske eller stedspecifikke forhold, geografisk nærhed mv., som også blev fremhævet for så vidt angår kredsdommerne, kan derfor tillægges større vægt i mindre komplicerede og mindre alvorlige sager såsom simple voldssager og visse bødesager.

Derudover må håndteringen af kriminalsagerne lokalt forventes at føre til en kortere sagsbehandlingstid, hvilket er et hensyn, der må veje tungere i de mindre alvorlige sager. Omvendt vil en overvæltning af sagerne på anklagemyndigheden i Nuuk frigive vigtige ressourcer hos lokalstationerne til politifaglige herunder operative ressourcer og dermed lette de rekrutteringsudfordringer, som politiet ligesom mange andre aktører står overfor.²¹

Den konkrete udvælgelse af, hvilke parametre der bør være afgørende for, om en sag skal føres af juridisk uddannede anklagere eller lokale polititjenestemænd, bør fastlægges i samarbejde med Grønlands Politi og retsvæsenets øvrige aktører. Advokatrådet har ikke adgang til statistik om kredsrettens afgørelser fordelt på

---

²⁰ Grønlands Politi: [Årsstatistik 2023](#).

²¹ Se herom afsnit 3.4.

tiltaleforhold, men en opgørelse viser, at 42 pct. af anmeldelserne om overtrædelser af kriminalloven til Grønlands Politi i 2023 vedrørte drabs-, volds- og seksualforbrydelser.²² Heriblandt findes en større mængde mindre komplicerede eller alvorlige sager om for eksempel simpel vold. Copenhagen Economics vil skønne over de resulterede udgifter, hvis en illustrativ andel på en fjerdedel af de samlede kriminalsager overføres til anklagemyndigheden i Nuuk.

---

²² Grønlands Politi: [Årsstatistik 2023](#).

Advokatrådet anbefaler

- At anklagemyndigheden i Grønlands Politi udvides betydeligt, så det i alle alvorlige og komplicerede sager i kredsretterne om blandt andet manddrab, voldtægt eller grov vold er en juridisk uddannet anklager, der møder i retten.
- At der gennemføres grundigere uddannelse og løbende opfølgning samt kompetenceudvikling for de polititjenestemænd, der fører kriminalsager i kredsretterne.

Ligesom det gælder for brugen af kredsdommere, må man på anklagersiden løbende balancere hensynet til nærhedsprincippet overfor hensynet til juridisk faglighed. De faglige og uddannelsesmæssige krav til anklageren i kriminalsager bør derfor også øges i takt med, at der uddannes flere bachelorer og kandidater i jura fra Ilisimatusarfik, som kan varetage arbejdet som anklager hos Grønlands Politi.

Advokatrådet anbefaler, at det over de kommende 10-15 år tilstræbes

- At anklageren i alle kriminalsager som minimum har en juridisk bacheloruddannelse eller er en erfaren, specialiseret polititjenestemand, som har gennemført et særligt tilrettelagt uddannelsesforløb.

2.3. Autoriserede forsvarere

2.3.1. Om ordningen og de autoriserede forsvareres kompetencer

I Grønland varetages forsvaret af sigtede og tiltalte i kriminalsager primært af autoriserede forsvarere, der som hovedregel har forsvarerhvervet som bibeskæftigelse og ikke er uddannede jurister. Omkring en håndfuld af de autoriserede forsvarer har dog, udover uddannelsen som autoriseret forsvarer, gennemført en bachelor- eller kandidatuddannelse i jura.

Justitsministeriet udnævnte i 2017, blandt andet på baggrund af Advokatrådets rapport, Grønlands første landsforsvarer, som uddanner, efteruddanner og fører

udviklingstilsyn med de autoriserede forsvarere.²³ Autoriserede forsvarere skal i dag gennemføre en længere grunduddannelse, der kombinerer undervisning med forberedelse og gennemførelse af retssager under Landsforsvarerens supervision. Uddannelsen indeholder flere stopprøver eller eksaminer, og efter endt uddannelse skal forsvarerne årligt deltage i Landsforsvarerens obligatoriske efteruddannelse, som kan afsluttes med en eksamen. Den afsluttende eksamen kan have betydning for det fortsatte virke som autoriseret forsvarer.²⁴ Ifølge Landsforsvareren afholdes der nu løbende eksamination i forbindelse med den årlige efteruddannelse, så hele forsvarergruppen eksamineres indenfor en periode på fire år.

Udnævnelsen af Landsforsvareren har ifølge aktører på tværs af retsvæsenet bidraget til et markant løft af det faglige niveau hos de autoriserede forsvarere, blandt andet som følge af gennemførelsen af en række efteruddannelser med eksaminer. Derudover har de autoriserede forsvarere nu adgang til vejledning og rådgivning efter behov eller gennem Landsforsvarerens hotlineordning.²⁵ Kompetenceløftet har ifølge interessenter bragt de autoriserede forsvarere på niveau med og ofte også over niveauet for de lokale polititjenestemænd, der møder som anklager i kriminalsager.

Bortset fra Landsforsvarerens mulighed for at indføre eksaminer i forbindelse med den årlige obligatoriske efteruddannelse er de autoriserede forsvarere ikke underlagt nogen former for tilsyn. De autoriserede forsvarere er ikke forpligtede til at søge vejledning hos Landsforsvareren om for eksempel ankespørgsmål, videregivelse af komplicerede sager mv., og de er ikke underlagt krav om ansvarsforsikring eller tilsyn lignende det, der gælder for advokater. Det er efter retsplejeloven muligt at beskikke en udenretlig rådgiver for en autoriseret forsvarer, men det sker ifølge interessenter sjældent i praksis. Derudover er det muligt at indbringe en klage over en autoriseret forsvarer til Retten i Grønland, som kan fratage vedkommendes autorisation eller udtale kritik, hvilket der ifølge Landsforsvareren ikke er set eksempler på endnu.

Kontrolmulighederne er dermed alene bagudrettede, og Landsforsvareren har vanskeligt ved løbende at følge med i de autoriserede forsvareres niveau. Borgerne bør desuden i langt højere grad vejledes om deres mulighed for at klage over en autoriseret forsvarer. Da ordningen for de autoriserede forsvarere fungerer som en

---

²³ Justitsministeriet: [Grønland får sin første landsforsvarer](#), 9. marts 2017.

²⁴ Se Landsforsvareren i Grønland: [Studieordning for forsvareruddannelsen](#). Ansøgere med særlig relevant uddannelse, herunder jura, eller relevant erfaring med arbejde i retsvæsenet har dog mulighed for at gennemføre uddannelsen ved et forkortet forløb.

²⁵ Landsforsvareren i Grønland: www.illersuisuuneq.gl/da/landsforsvareren/.

parallel til advokater, bør det overvejes at etablere en mulighed for, at Advokatsamfundet kan vejlede borgerne om deres klagemuligheder og bistå med at indbringe en eventuel klage for Retten i Grønland.

Advokatrådet finder det særdeles betænkeligt, at de autoriserede forsvarere ikke er underlagt et effektivt fagligt tilsyn særligt set i lyset af, at de i høj grad fører alvorlige sager. Kredsretten skal ifølge den grønlandske retsplejelovs § 322, stk. 2 alene beskikke advokater som forsvarere i sager *"af ganske særlig alvorlig karakter, hvis hensynet til forsvaret gør det påkrævet"*.²⁶

Udover at sagen skal være meget alvorlig, for eksempel ved sigtelser om manddrab, grov vold og voldtægt, skal kredsretten, eller politiet i forbindelse med den indledende afhøring, konkret vurdere, at sagen på baggrund af dens alvor rummer sådanne problemstillinger, at sigtede bør have en advokat som forsvarer.²⁷ Bestemmelsen er meget bredt formuleret, og det er en særdeles vanskelig opgave at foretage den nævnte vurdering allerede på det tidspunkt, hvor forsvareren skal tilkaldes eller beskikkes. Bestemmelsen anvendes derfor, ifølge de oplysninger Advokatrådet har fået på interessentmøder, ikke i tilstrækkeligt høj grad. Selv om ordningen har været med til at sikre en professionel stand af autoriserede forsvarere, har den som beskrevet nedenfor i afsnit 3.1 store negative konsekvenser for borgernes adgang til advokatbistand.

Der er en række fordele forbundet med ordningen for autoriserede forsvarere såsom hensynet til geografisk nærhed og kendskab til stedspecifikke forhold. Derudover er der en langt højere andel af autoriserede forsvarere end advokater, som taler både dansk og grønlandsk. Ordningen er derfor et vigtigt element i at sikre borgere i hele Grønland adgang til bistand, indtil der med tiden vil være en tilstrækkeligt stor advokatstand med det fornødne sprog- og lokalkendskab. Efter Advokatrådets opfattelse er vilkårene for ordningen i form af Landsforsvarerens manglende tilsynsmuligheder og usammenhængende økonomi (som uddybes nedenfor i afsnit 2.3.2) dog stærkt kritisable.

Hvis ordningens strukturelle udfordringer udbedres, vil der ifølge Advokatrådet ikke være store betænkeligheder forbundet med, at de autoriserede forsvarere fortsat fører mindre komplicerede eller alvorlige sager såsom simple voldssager og

---

²⁶ Retsplejelov for Grønland, § 322, stk. 1 og 2.

²⁷ Se bemærkningerne til [lovforslag nr. L 34](#) af 12. december 2007 om Retsplejelov for Grønland.

bødesager. Valget mellem at få beskikket en advokat eller en autoriserede forsvarer bør dog principielt ligge hos den enkelte borger.

Derimod er det ifølge Advokatrådet stærkt retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, at autoriserede forsvarere i dag har adgang til at føre komplicerede eller alvorlige sager uden et effektivt fagligt tilsyn. Høj juridisk faglighed må nødvendigvis være det afgørende hensyn i alvorlige og komplicerede sager, hvor sagsbehandlingsfejl eller mangelfuld vejledning af borgerne kan få betydelige konsekvenser. De autoriserede forsvareres uddannelse er fortsat meget begrænset sammenlignet med advokaternes, og de opbygger generelt ikke på samme måde som advokater ekspertise i kriminalsager, da de som udgangspunkt har et andet hovederhverv og derfor ikke går i retten jævnligt. Derudover er der som nævnt nedenfor i afsnit 5.1. fortsat store problemer med vanskeligt tilgængelig lovgivning og retspraksis, som i højere grad er en udfordring for de af retsvæsenets aktører, der ikke er uddannede jurister.

Det er efter Advokatrådets opfattelse derfor af afgørende retssikkerhedsmæssig betydning, at der i alle alvorlige og komplicerede kriminalsager om blandt andet manddrab, grov vold og voldtægt beskikkes en advokat frem for en autoriseret forsvarer. Det gælder allerede fra politiets indledende afhøring, hvor de lokale politimyndigheder derfor bør være opmærksomme på, at sigtede skal bistås af en advokat frem for en autoriseret forsvarer.

Advokatrådet anbefaler

- At Landsforsvarerens tilsynskompetencer og -muligheder udvides, så der etableres en reel løbende supervision af de autoriserede forsvarere. Det anbefales herunder, at der indføres pligt for de autoriserede forsvarere til at vende ankespørgsmål med Landsforsvareren samt vejlede deres klienter om klagemulighederne til Retten i Grønland.
- At retsplejelovens krav skærpes, så kredsretterne i alle alvorlige og komplicerede kriminalsager om blandt andet manddrab, grov vold og voldtægt skal beskikke en advokat frem for en autoriseret forsvarer. Derudover bør tiltalte og sigtede i alle øvrige sager have valgfrihed mellem at få beskikket en advokat og en autoriseret forsvarer.²⁸

²⁸ Se hertil anbefalingen i afsnit 3.1 vedr. ændringen af de vejledende takster, som må anses for en afgørende forudsætning for at finde advokater, der kan føre disse sager.

Som Advokatrådet påpegede i rapportens afsnit vedrørende kredsdommerne og anklagerne, bør man løbende balancere hensynet til nærhedsprincippet overfor hensynet til juridisk faglighed. Det er særligt afgørende, når det gælder borgernes adgang til forsvarerbistand. De faglige og uddannelsesmæssige krav til forsvarerne bør derfor også øges, i takt med at advokatstanden i Grønland forventes at vokse.

Efter Advokatrådets opfattelse tilsiger hensynet til borgernes retssikkerhed, at der arbejdes målrettet med at sikre, at det på sigt vil være advokater, der varetager forsvaret af borgerne i alle kriminalsager.

Advokatrådet anbefaler, at det over de kommende 10-15 år tilstræbes

- At det i stigende grad er advokater, der varetager forsvaret i alle kriminalsager.

2.3.2. Om manglen på autoriserede forsvarere

De skærpede krav til de autoriserede forsvarere har generelt givet forsvarerne et tiltrængt kompetenceløft, men også resulteret i et vist frafald. Sammen med fratrædelser af andre årsager og manglende udbud af uddannelsesforløb har det bevirket, at antallet af autoriserede forsvarere er faldet til et niveau, hvor der ifølge Landsforsvareren og kredsretterne mangler autoriserede forsvarere i alle retskredse.²⁹

Trods den omfattende mangel på autoriserede forsvarere er der siden stillingen som Landsforsvarer blev besat i april 2017 alene gennemført et enkelt grunduddannelsesforløb samt et par forkortede forløb for ansøgere med relevant uddannelse eller erfaring.

Den primære udfordring er tilsyneladende Landsforsvarerens økonomi, som består af en rammebevilling under Domstolsstyrelsen, der skal dække løn til Landsforsvareren og sekretariatet, driftsomkostninger samt uddannelse, efteruddannelse og alle omkostninger forbundet hermed. Rammen er dermed den samme, uanset hvor mange aktive autoriserede forsvarere Landsforsvareren skal efteruddanne og føre tilsyn med, og uanset om der gennemføres uddannelsesforløb det pågældende år eller

---

²⁹ Se også Sermitsiaq: [Der bliver færre og færre forsvarere](#), 20. juli 2023.

ej. For at gennemføre uddannelsen er Landsforsvareren således afhængig af at få tilført puljemidler eller spare op over en årrække, hvilket har skabt udfordringer, siden landsforsvarerordningen blev etableret.³⁰

Det bemærkes, at den danske regering og Folketinget i flerårsaftalen om domstolenes økonomi 2024-2027 har afsat i alt 8,1 mio. kr. til en styrkelse af tiltaltes og domfældtes adgang til forsvar og rådgivning i Grønland. Bevillingen skal både gå til etableringen af en bistandsvæргеkoordinator samt flere og bedre uddannede autoriserede forsvarere. Initiativerne er ikke nærmere uddybet i aftalen.³¹ Det må forventes, at bevillingen vil afhjælpe en del af det efterslæb, der er for så vidt angår uddannelse af nye autoriserede forsvarere.

For at autoriserede forsvarere på retssikkerhedsmæssigt forsvarlig vis kan varetage forsvaret i kriminalsager, er det ifølge Advokatrådet som nævnt afgørende, at rammerne for landsforsvarerordningen er optimale. Det indebærer, at Landsforsvareren har mulighed for at føre tilsyn og give vejledning i det omfang, det er nødvendigt frem for det omfang, der er ressourcer til det. Den økonomiske ramme bør være fast frem for afhængig af puljetilskud, så Landsforsvareren har mulighed for langsigtet planlægning og optimering, herunder ansættelse af yderligere sekretariatsbistand. Derudover bør Landsforsvareren have en særskilt bevilling til grunduddannelse, så uddannelsen af autoriserede forsvarere alene er afhængig af behovet i samfundet fremfor Landsforsvarerens øvrige udgifter det pågældende år.

Advokatrådet anbefaler

- At den økonomiske ramme for Landsforsvareren hæves betydeligt, så Landsforsvareren har flere ressourcer, herunder personaleressourcer, til at gennemføre vejledning, efter- og videreuddannelse samt tilsyn. Rammen bør desuden reguleres efter antallet af aktive autoriserede forsvarere.
- At Landsforsvareren får en særskilt bevilling til gennemførelse af grunduddannelse, så uddannelsen kan gennemføres i fuldt eller forkortet omfang efter det aktuelle samfundsbehov.

³⁰ Se herom også Sermitiaq: [Mangel på autoriserede forsvarere truer](#), 7. november 2017.

³¹ Justitsministeriet: Aftale om domstolenes økonomi 2024-2027, [Bilag 2 – Initiativer vedrørende Nordatlanten](#).

2.4. Bisiddere og bistandsadvokater

I Grønland er det muligt at få en bisidder i forbindelse med for eksempel en socialsag i kommunen eller en kriminalsag på forurettedes anmodning. Bisidderen kan yde personlig støtte og vejledning, men skal ikke yde bistand af juridisk karakter.

Derimod findes der i Grønland ingen bistandsadvokatordning, som man ser det i Danmark og øvrige nordiske lande. Grønlandske borgere er derfor dårligt stillede i forhold til for eksempel spørgsmål om erstatning som forurettet i en kriminalsag. Hvor forurettede i eksempelvis Danmark kan få hjælp med at opgøre og fremsætte erstatningskravet af en bistandsadvokat, er det i Grønland politiet, der skal rejse et krav om erstatning eller tortgodtgørelse på vegne af forurettede under kriminalsagen. Udover de principielle betænkeligheder forbundet hermed er politiet modsat en advokat ikke uddannet i at opgøre erstatningskrav og vurdere de forskellige former for erstatning og godtgørelse. Forurettede børn og unge er også ringere stillet under videoafhøringer, hvor de, i modsætning til forurettede i Danmark, ikke har adgang til støtte og vejledning fra en bistandsadvokat.

Det er efter Advokatrådets opfattelse stærkt kritisabelt, at borgere i Grønland ikke har ret til en bistandsadvokat. Etableringen af en bistandsadvokatordning i Grønland er ifølge Advokatrådet en afgørende nødvendighed, for at forurettedes retssikkerhed i kriminalsager bringes op på et acceptabelt niveau. Derudover kan ordningen udvides til også at omfatte bistand til borgere i socialsager, som Advokatrådet i mindre grad har beskæftiget sig med i denne rapport, men hvor der også kan konstateres store udfordringer.

For at sikre tilstrækkelig og relevant bistand i hele Grønland kan det overvejes, om bistandsadvokatordningen også kan omfatte autoriserede bisiddere under vejledning og tilsyn fra en erfaren bistandsadvokat med inspiration fra landsforsvarerordningen. En sådan ordning kan også hindre, at der opstår et misforhold mellem den sigtede eller tiltaltes autoriserede forsvarer og forurettedes eventuelle "bistandsbisidder" i forhold til juridiske kompetencer.

Derudover bør det ved udarbejdelsen af landsrettens vejledende salærtakster for bistandsadvokater sikres, at også borgere i mindre befolkede områder i praksis sikres adgang til at få beskikket en bistandsadvokat. Advokatrådet henviser til anbefalingerne i afsnit 3.1 vedrørende de aktuelle udfordringer med at få beskikket advokater i sager i yderområder.

Advokatrådet anbefaler

- At der etableres en bistandsadvokatordning i Grønland.

3. Access to justice i mindre befolkede områder

I Grønland har borgerne generelt en utilstrækkelig adgang til juridisk bistand, retshjælp, rådgivning mv. Det gælder i særligt høj grad i mindre befolkede områder, hvor borgernes adgang til bistand ofte er helt utidssvarende.

Det gælder blandt andet borgernes adgang til advokater og autoriserede forsvarere, som ofte er tilbageholdende med at tage sager langt fra Nuuk, hvor samtlige advokater og størsteparten af de autoriserede forsvarere befinder sig. Det gælder også borgernes adgang til retshjælp, som kun sjældent har mulighed for at rejse rundt på kysten, og til politiet, som har vanskeligt ved at finde kommunefogeder til alle bygder.

Det er ifølge Advokatrådet afgørende, at der gøres seriøse tiltag for at sikre borgere i hele Grønland den samme adgang til juridisk bistand, retshjælp, politi mv. Advokatrådet vil i dette kapitel gennemgå en række af de udfordringer, som er særligt udbredte i de mindre befolkede områder af Grønland, og komme med anbefalinger til retssikkerhedsmæssige forbedringer.

3.1. Adgang til bistand fra advokater og autoriserede forsvarere

I Grønland er der pt. 17 aktive advokater og et mindre antal advokatfuldmægtige. Advokatrådet bekendt er alle med undtagelse af en enkelt advokatfuldmægtig baseret i Nuuk.

Hovedparten af advokater og fuldmægtige i Grønland beskæftiger sig med civilretlige områder, og der er stor mangel på beneficerede advokater i Grønland.³² Ifølge de interessenter, Advokatrådet har talt med, skyldes det blandt andet, at arbejdet med kriminalsager er tungt. Kriminalsager i kredsretterne varetages som udgangspunkt af autoriserede forsvarere, og advokaterne fører derfor kun de alvorligste sager, hvilket er mentalt opslidende. Derudover medfører den eneret til at føre kriminalsager ved kredsretten, som de autoriserede forsvarere som udgangspunkt har, at det kan være vanskeligt for advokater at bygge en praksis op omkring kriminalsager.³³ Det

---

³² Se listen over aktuelle beneficerede advokater her: www.domstol.dk/rettenigroenland/enkelte-sagsomraader/retshjaelp/beneficerede-advokater/.

³³ Borgere i Grønland har som udgangspunkt frit forsvarervalg, dog kun så længe, at forsvareren tilhører den kategori (autoriseret forsvarer, jurist eller advokat), som retten i øvrigt kunne have beskikket i sagen. Se herom den grønlandske retsplejelovs § 324 samt bemærkninger (Betænkning 1442/2004, s. 1650-51) og Retten i Grønlands beslutning af 25. april 2022, gengivet i Den Særlige Klagerets kendelse i sag 22/09871 af 1. juni 2023.

indebærer også, at de autoriserede forsvarere ikke har noget incitament til at blive advokater, da de i så fald vil miste en stor del af deres sager.

Borgernes adgang til juridisk bistand er overvejende udfordret i Grønlands yderområder, hvilket ifølge interessenterne skyldes den utilstrækkelige økonomiske dækning forbundet med at være beskikket forsvarer. Da alle advokater og størstedelen af de autoriserede forsvarere er baseret i Nuuk, er der betydelig rejseaktivitet forbundet med retsmøder, videoafhøringer mv. i en stor del af kriminalsagerne. Begge grupper har overfor Advokatrådet påpeget, at de ofte afstår fra at tage sager i områder langt fra Nuuk, hvor økonomien i sagerne ikke står mål med den tid, de bruger på transport og ophold på stedet for retsmødet eller afhøringen, samt den risiko for forsinkelser, aflysninger mv., som de løber ved at tage disse sager.

Udfordringen består ifølge interessenterne i, at forsvareren alene får tilkendt supplerende rejsesalær - dvs. salær i tillæg til selve transporttiden og salær for arbejdet - for dage, hvor der er planlagt retsmøder. Derimod tilkendes der ikke rejsesalær for dage, der udelukkende er afsat til transport, eller hvor forsvareren må opholde sig på stedet for retsmødet uden at stå til rådighed for retten, for eksempel fordi hjemrejsen er udskudt eller aflyst, eller fordi der er flere dage, til næste fly afgang.³⁴

Det supplerende rejsesalær udgør en godtgørelse for mistet indtægt som følge af, at retsdagene ikke har kunnet udnyttes fuldt ud til retsmøder, mens forsvareren stadig står til rådighed for kredsretten i forbindelse med forsinkelser mv. hele dagen. Øvrige dage på stedet for retsmødet står til forsvarerens egen disposition, og der tilkendes derfor intet rejsesalær, selv om forsvareren er fysisk afskåret fra sin sædvanlige arbejdsplads. Rejser en beskikket forsvarer derimod til Danmark, eller rejser en dansk advokat til Grønland for at føre en kriminalsag, tilkendes et rejsesalær pr. hele dags fravær.

Det ses ikke sjældent, at forsvarere må opholde sig på stedet for retsmødet i dage- eller ugevis enten i forbindelse med for eksempel flyaflysninger grundet vejrlig, eller fordi der ikke er hyppige afgange mellem stedet og Nuuk. Det gælder særligt om

---

³⁴ Grønlands Landsret: [Vejledende takster pr. 1. februar 2023 for salærer til advokater, der beskikkes som forsvarere i kriminalsager, der behandles ved Grønlands Domstole](#), 2. januar 2023 og [vejledende takster pr. 1. februar 2023 for salærer til autoriserede forsvarere, der beskikkes i kriminalsager, som behandles ved Grønlands Domstole](#), 2. januar 2023.

vinteren, hvor vejrforholdene er mere forudsigelige, og hvor fly og helikopter mange steder er eneste tilgængelige transportmiddel, da havet fryser til is. Flere autoriserede forsvarere har overfor Advokatrådet nævnt Paamiut, Nanortalik og Tasiilaq som eksempler på steder, hvor forsvarerne ofte takker nej til sager, fordi tidsforbruget og rejseudfordringerne forbundet med sagen ikke står mål med forsvarerens honorar.

Det går i sidste ende ud over borgernes retssikkerhed, når kredsretternes sagsbehandlingstid bliver unødigt lang, og når der sommetider må træde en autoriseret forsvarer til i en sag, hvor der ellers burde beskikkes en advokat, fordi ingen advokat vil påtage sig sagen. Det gælder i særlig grad for videoafhøringer, som ikke takseres som et retsmøde, selv om afhøringen træder i stedet for bevisførelse direkte for retten. Der tilkendes derfor slet ikke supplerende rejksesalær, når forsvareren deltager i en videoafhøring, selv om forsvarerens rejsetid og risiko for forsinkelser er den samme.³⁵

Ifølge Grønlands Politi er der store udfordringer med at finde både advokater og autoriserede forsvarere, der vil påtage sig videoafhøringsager, hvilket kan gøre det vanskeligt for politiet at gennemføre videoafhøringen indenfor rimelig tid efter anmeldelsen. Forsinkelserne øger ikke kun risikoen for påvirkning af barnet og for, at barnets hukommelse om forholdet forringes, men hindrer også barnet i hurtigt at få den nødvendige hjælp og lægge situationen bag sig. Udfordringerne med at skaffe forsvarerbistand er efter Advokatrådets opfattelse så store, at der er risiko for, at det med tiden vil være nødvendigt at centralisere videoafhøringerne i de største byer. Det vil ikke kun medføre store praktiske og logistiske udfordringer for politiet, men også stor ulempe for barnet og familien til det barn, der skal afhøres.

Det er ifølge Advokatrådet et stort retssikkerhedsmæssigt problem, at borgere i Grønlands yderområder har så stærkt begrænset adgang til juridisk bistand, som det er tilfældet i dag. Advokatrådet anser det for helt uacceptabelt, at borgere risikerer, at de ikke kan få beskikket en advokat i alvorlige sager eller til videoafhøringer grundet strukturelle problemer, som relativt enkelt lader sig løse gennem en salærafregning, der i højere grad tager højde for de særlige grønlandske forhold, og deraf følgende ressourcetilførsel til systemet.

---

³⁵ Se herom Højesterets beslutning i sag 94/2020 og 95/2020 af 20. april 2021.

Advokatrådet anbefaler

- At Grønlands Landsrets vejledende salærtakster for beskikkede advokater og autoriserede forsvarere i kriminalsager ændres, så salæret i højere grad afspejler den faktiske anvendte tid og risikoen for længere ophold på stedet for retsmødet.
- At videoafhøringer enten sidestilles med retsmøder i landsrettens vejledende takster, eller der findes en anden passende løsning for rejsesalær forbundet med afhøringerne.

3.2. Adgang til lokale autoriserede forsvarere

Som nævnt i afsnit 2.3 er der en generel mangel på autoriserede forsvarere i det grønlandske samfund, og Advokatrådet har i afsnittet fremsat en række anbefalinger til forbedringer af Landsforsvarerens kompetencer og ressourcer, som blandt andet skal gøre det muligt at gennemføre nye uddannelsesforløb efter behov.

Manglen på autoriserede forsvarere er særligt udtalt i byer udenfor Nuuk, herunder de mindre befolkede områder af Grønland. Af de 18 autoriserede forsvarere, som var aktive i april 2024, var 13 baseret i Nuuk. De resterende fem forsvarere var baseret i Sisimiut (to), Ilulissat, Qaqortoq og Narsaq.³⁶ Borgere i byer og bygder udenfor Nuuk, og i særdeleshed de nordlige og østlige egne af Grønland, har dermed meget ringe lokal adgang til bistand. Selv om Advokatrådets anbefaling om en ændring af de vejledende salærtakster ovenfor forventes at medføre, at de autoriserede forsvarere i højere grad vil påtage sig kriminalsager i yderområder, er den store centralisering af forsvarerne imod ordningens hensigt.

Arbejdet som autoriseret forsvarer er som nævnt en deltidstilling, og både uddannelsen og arbejdet kan varetages ved siden af andet lønarbejde. Forsvarerhvervet er kun et borgerligt ombud for de personer, der er offentligt ansatte tjenestemænd eller er tillagt samme rettigheder via overenskomst.³⁷ At hvervet som forsvarer ikke er et borgerligt ombud, betyder blandt andet, at forsvarerne - udenfor de ovennævnte situationer - ikke har krav på tjenestefrihed til at varetage hvervet.

³⁶ Landsforsvareren i Grønland: www.illersuisuuneq.gl/da/kontakt.

³⁷ Landsforsvareren i Grønland: www.illersuisuuneq.gl/da/vaerd-at-vide/. Der er dog ifølge Landsforsvareren også enkelte offentlige arbejdsgivere, der ikke anerkender retten til borgerligt ombud.

Når forsvareren får en sag, er arbejdsgiveren dermed ikke forpligtet til sammen med forsvareren at finde en hensigtsmæssig løsning på omlægning af arbejdsopgaverne, der muliggør, at forsvareren kan varetage begge hverv. Advokatrådet har på interessentmøder konstateret, at der grundet disse udfordringer er eksempler på forsvarere, som bliver afskediget fra deres hovederhverv eller er nødt til at skifte job.³⁸

Advokatrådet anbefaler

- At lokal tilstedeværelse af autoriserede forsvarere i alle retskredse understøttes ved at indføre en ret til tjenestefrihed uden løn fra andre ansættelsesforhold i forbindelse med varetagelsen af hvervet som autoriseret forsvarer.
- At der oprettes en fuldtidsstilling som autoriseret forsvarer i hver af de fire retskredse, som underlægges særligt skærpede vilkår i forhold til efteruddannelse og tilsyn samt pligt til at påtage sig kriminalsager i yderområder og opgaver som "bistandsbisidder".³⁹

3.3. Adgang til retshjælp og rådgivning

Grønlands eneste retshjælpsinstitution, IKIU, udfører et vigtigt arbejde med at yde retshjælp til de borgere, som opfylder de økonomiske betingelser herfor, men også generelt med at øge befolkningens kendskab til deres rettigheder. Ifølge IKIU ydes der i høj grad retshjælp i sager om skilsmisse, anbringelse af børn udenfor hjemmet, førtidspension og andre offentlige ydelser samt erstatning.

Rådgivningen ydes af frivillige advokater/advokatfuldmægtige og jurister fra IKIU's hovedkontor i Nuuk, telefonisk eller via mail. Derudover gennemfører IKIU ca. to til fem årlige rådgivningsrejser rundt i Grønland, hvor borgerne udenfor Nuuk kan få personlig retshjælp lokalt. IKIU's økonomi er ifølge Advokatrådets oplysninger baseret på en bevilling fra Civilstyrelsen i Danmark, som skal søges årligt, og af og til særbevillinger fra Grønlands Selvstyre. Rådgivningen ydes som nævnt på frivillig basis, men IKIU's drift er stærkt afhængig af finansiering til blandt andet sekretariatet, kontorfaciliteterne og rådgivningsrejserne.

³⁸ Se hertil også tidligere omtale, for eksempel Sermitsiaq: [Landsforsvarer er ikke nok](#), 23. marts 2017.

³⁹ Se hertil anbefalingen om indførelsen af en bistandsadvokatordning i afsnit 2.4.

Vigtigheden af IKIU's arbejde understreges af, at borgerne i Grønland - især i mindre befolkede områder - generelt har ringe adgang til bistand samt ringe kendskab til deres rettigheder. Som tidligere nævnt er advokater og autoriserede forsvarere i høj grad centreret i Nuuk, og borgerne har ikke ret til at få beskikket en bistandsadvokat i for eksempel socialsager. Borgerne i Grønland har heller ikke, i modsætning til borgere i Danmark, ret til gratis advokatbistand i sager om tvangsanbringelser.⁴⁰

Betydningen af borgernes adgang til rådgivning hos IKIU forstærkes også af, at der ifølge interessenter er store udfordringer med ressourcer og kompetencer i forvaltningen og manglende viden om borgernes rettigheder hos kommunerne. Der er en enorm mangel på socialrådgivere, hvilket både medfører travlhed og tvinger kommunerne til i varierende omfang at ansætte sagsbehandlere uden socialfaglig uddannelse. Ombudsmandens for Inatsisartut fandt i en undersøgelse af forholdene i to kommuner fra 2022, at kommunerne begik alvorlige fejl i sager om anbringelse og hjemgivelse af børn, og at der blandt andet manglende en skriftlig afgørelse i syv af 15 undersøgte anbringelsessager.⁴¹ Ifølge interessenterne er der fortsat udfordringer med manglende skriftlige afgørelser, manglende klagevejledning og andre sagsbehandlingsfejl på mange områder, selv om der, ligesom på justitsområdet, løbende sker fremgang.

Der er ifølge Advokatrådet store udfordringer med borgernes retssikkerhed og adgang til bistand på socialområdet, som ikke behandles indgående i denne rapport, men som rådet stærkt opfordrer til, at der sættes fokus på.

Advokatrådet anbefaler

- At der afsættes betydeligt flere ressourcer til retshjælp i Grønland på en fast bevilling, herunder til øget tilstedeværelse i Grønlands yderområder.

---

⁴⁰ Se om problemstillingen henvendelse af 28. marts 2024 fra Tina Naamansen (Sila 360), GRU Alm. del, bilag 40, med tilhørende bilag vedr. forespørgselsdebat om, at borgere får advokatbistand i forbindelse med tvangsmæssige anbringelser mv.

⁴¹ Ombudsmanden for Inatsisartut: [Undersøgelse af sager om anbringelse og hjemgivelse af børn](#), 5. maj 2022.

3.4. Lokal polititilstedeværelse

Grønlands Politi har en omfattende tilstedeværelse i Grønland med hovedstation i Nuuk og 18 lokale stationer spredt udover landet. I byer og bygder uden en politistation ansættes kommunefogeder med selvstændig politimyndighed, der som udgangspunkt har et andet hovederhverv og bistår politiet på deltid. Kommunefogederne udfører en vigtig opgave med at skabe tryghed og opretholde ro og orden i bygderne samt assistere politiet med anholdelser og indledende efterforskningsskridt, indtil betjentene fra den lokale politistation kan nå frem til stedet.

Ved udgangen af maj 2023 var der i alt 57 kommunefogeder ud af en normering på 72. På daværende tidspunkter var der ni bygder, der ikke havde en kommunefoged, men i marts 2024 var antallet faldet til seks.⁴² Ifølge Grønlands Politi er der typisk ca. fem bygder, hvor det er meget vanskeligt at rekruttere kommunefogeder. Der er dermed betydeligt færre bygder uden kommunefogeder i dag end de 15 bygder, som ifølge Advokatrådets tidligere undersøgelse manglende en kommunefoged i 2016. Udviklingen skyldes især, at Grønlands Politi fra 2018 fik midler til en rekrutteringskampagne gennem den såkaldte kommunefogedpulje, som også finansierede en øget supervision af kommunefogederne og indkøb af udrustning mv.⁴³

Advokatrådet har under rejser til Grønland talt med en kommunefoged i henholdsvis Avannaata og Kujalleq kommune, som begge var glade for hvervet og fandt kommunefogedordningen vigtig. Begge kommunefogeder nævnte mere uddannelse og oplæring samt en højere grad af løbende sparring med den politistation, de tilhørte, som tiltag, der vil kunne forbedre ordningen. Ifølge Advokatrådets oplysninger tilbydes kommunefogederne årligt at deltage i uddannelse af en til to ugers varighed, men det kan være en udfordring for kommunefogederne at forlade deres hovederhverv for at rejse væk og deltage i uddannelsen.

I 2012 blev der gennemført en betydelig forbedring af kommunefogedernes grundløn, så en kommunefoged i dag modtager et årligt honorar på ca. 80.000 kr. for at stå til

---

⁴² Justitsministerens besvarelse af spørgsmål nr. 61, GRU Alm. del, 4. juli 2023 og Naalakkersuisoq for Erhverv, Handel, Råstoffer, Justitsrådet og Ligestillings besvarelse af § 37 spørgsmål 049 vedr. kommunefogeder, 20. marts 2024.

⁴³ Kommunefogedpuljen løb oprindeligt fra 2018-2021, men blev videreført fra 2021-2023. Se FIU Alm. del – Bilag 193: Afrapporteringsnotits – Kommunefogedpulje, 10. september 2021 og Justitsministerens besvarelse af spørgsmål nr. 1194, REU Alm. del, 28. august 2023.

rådighed for politiet. Derudover får kommunefogederne en timeløn for effektive arbejdstimer på 97,28 kr.⁴⁴ Der er dermed en begrænset lønforskel på kommunefogeder, der sjældent assisterer politiet, og kommunefogeder, der lægger en betydelig indsats i en by eller bygd, hvor der er mange administrative eller politimæssige opgaver. Advokatrådet bemærker, at der i den danske finanslovsaftale for 2024 er afsat to mio. kr. til en udredning om kommunefogedernes samlede arbejdsvilkår.⁴⁵

Ud over at skulle løse de politimæssige opgaver, som politikredsene i Danmark også løser, har politiet en række administrative opgaver, som i Danmark hører under andre myndigheder. For eksempel står Grønlands Politi for udstedelse af pas samt kørekort og udfører et større antal search and rescue-operationer.⁴⁶ Derudover er det i langt højere grad end i Danmark politiet, der forkynder stævninger, indkaldelser til retsmøder mv. for borgerne, da der endnu ikke er indført mulighed for digital og forenklet digital forkyndelse i Grønland.⁴⁷ Grønlands Politi bruger også, ligesom kredsretten, mange ressourcer på de logistiske udfordringer forbundet med planlægning og hyppige udsættelser af retsmøder samt på transport af tiltalte i forbindelse med retsmøder mv.

Som beskrevet i afsnit 2.2 har politiet lokalt derudover en stor opgave med at forberede og gennemføre retssager. Selv om lønforbedringsaftalen for polititjenestemænd i Grønland har hjulpet på politiets rekrutteringsudfordringer, er der fortsat meget travlt ude på politistationerne, og optaget på politiuddannelsen er fortsat lavere end det, der er nødvendigt for at opfylde normeringen.⁴⁸ En overflytning af alle alvorlige og komplicerede sager til anklagemyndigheden i Grønlands Politi som anbefalet i kapitel 2 vil derfor frigøre ressourcer til vigtige politifaglige herunder operative opgaver på de lokale politistationer, som i dag må nedprioriteres. Samtidig vil den anbefalede bistandsadvokatorordning lette en del af politiets arbejde med at vejlede borgerne.

---

⁴⁴ Naalakkersuisoq for Erhverv, Handel, Råstoffer, Justitsområdet og Ligestillings besvarelse af § 37 spørgsmål 049 vedr. kommunefogeder, 20. marts 2024.

⁴⁵ Finansloven for 2024, § 11.23.01.10.

⁴⁶ Se herom Grønlands Politi: [Årsstatistik 2023](#).

⁴⁷ Justitsministeriet sendte i november 2023 et udkast til lovforslag i høring, som blandt andet skal indføre digital og forenklet digital forkyndelse i Grønland. Domstolsstyrelsen arbejder sideløbende med at tilvejebringe de tekniske muligheder for, at Grønlands Domstole kan foretage digital og forenklet digital forkyndelse. Se www.hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/68258.

⁴⁸ Se herom blandt andet justitsministerens besvarelse af spørgsmål nr. 67, GRU Alm. del, 20. september 2023.

Advokatrådet anbefaler

- At der sikres langsigtet finansiering både centralt og lokalt til Grønlands Politis arbejde med uddannelse og supervision af kommunefogederne.
- At kommunefogedernes timeløn reguleres, så den samlede løn i højere grad afspejler den faktiske arbejdsindsats.

3.5. Gennemførelsen af videoafhøringer af børn og unge

Når børn og unge, som formodes at være ofre for eller vidner til alvorlige forbrydelser såsom seksuelle overgreb, skal afgive forklaring i forbindelse med en retssag, sker det overvejende ved brug af videoafhøring i den større by, barnet bor i nærheden af. Fremgangsmåden indebærer, at barnet fritages for at afgive forklaring umiddelbart for retten. Derimod afgiver barnet forklaring til politiet, der optager forklaringen på video og foreviser optagelsen for retten under hovedforhandlingen som bevis.⁴⁹

Videoafhøringerne gennemføres af en særligt uddannet videoafhører fra politiet. Grønlands Politi har videoafhørere i de fire største byer i Grønland, men flertallet er tilknyttet Nuuk, og videoafhørerne har derfor en betydelig rejseaktivitet. Rammerne for videoafhøringerne rundt i Grønland er blevet forbedret i de senere år med særlige afhøringslokaler og implementering af nyt videoafhøringsudstyr. Grønlands Politi har generelt et øget fokus på sager om seksualforbrydelser mod børn og unge, blandt andet gennem oprettelsen af en såkaldt ”overgrebssektion”, der skal håndtere seksuelle overgreb mod børn, og ansættelsen af en politikommissær til koordinering og monitorering af videoafhøringer.⁵⁰

Der er dog fortsat betydelige udfordringer forbundet med afviklingen af videoafhøringer. Det gælder blandt andet de logistiske udfordringer forbundet med de store afstande og uforudsigelige vejforhold, når politiets videoafhørere og de øvrige personer, der skal deltage ved afhøringen, skal rejse ud til byerne på Grønlands kyst. Den største udfordring er ifølge Grønlands Politi at få beskikket en forsvarer for den, der er mistænkt eller sigtet eller senere måtte blive det, som skal være til stede

⁴⁹ Se om emnet generelt Justitsministeriet: Betænkning nr. 1554/2015 om videoafhøring af børn og unge i straffesager.

⁵⁰ Se herom Justitsministerens besvarelse af spørgsmål nr. 22, GRU Alm. del, 22. august 2019 og Justitsministeriet: [Status for gennemførelse af initiativerne fra det grønlandsk-danske tværgående arbejde om udsatte børn og unge i Grønland](#), 8. april 2022.

under videoafhøringen. Som beskrevet i afsnit 3.1 er der afgørende hensyn, der taler for at ændre de vejledende takster for beskikkede forsvare i kriminalsager, så salæret i højere grad afspejler forsvarerens omkostninger ved at påtage sig videoafhøringssager.

Videoafhøringer anvendes som et bevis i kriminalsager og udgør dermed en fravigelse af princippet om, at beviser som hovedregel skal føres direkte for retten under hovedforhandlingen. Det er derfor afgørende for alle involverede parter retssikkerhed, at videoafhøringen gennemføres fuldt ud efter forskrifterne og med deltagelse af grundigt uddannede og erfarne aktører. Det bør derfor altid være en forsvarsadvokat, der beskikkes som forsvarer for den mistænkte/sigtede. Derudover bør der, ligesom tilfældet er efter dansk praksis, være en anklager til stede, som videoafhøreren kan konsultere med, og som kan vurdere, i hvilket omfang spørgsmål og svar er tilstrækkelige til at løfte bevisbyrden. Som beskrevet i afsnit 2.4 er det nødvendigt at indføre en bistandsadvokatorordning for afgørende at løfte borgernes retssikkerhed. Det gælder også i videoafhøringssager, hvor forurettede bør få beskikket en bistandsadvokat eller anden bistandsbisidder med primært juridiske frem for sociale opgaver og kompetencer.

Advokatrådet er bekendt med, at der har været gjort forsøg med gennemførelse af videoafhøringer, hvor forsvareren for den mistænkte befinder sig fysisk på en anden lokation og deltager via videolink. Det forekommer ifølge Advokatrådet retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, da forsvareren ikke har mulighed for at kontrollere forholdene omkring videoafhøringen, og bør derfor ikke være en løsning på udfordringen med at skaffe en forsvarer.

Advokatrådet anbefaler

- At videoafhøringer gennemføres med tilstedeværelse af en juridisk uddannet anklager, en advokat som repræsentant for den mistænkte eller sigtede samt en bistandsadvokat for den person, der afhøres.

4. Forholdene for tilbageholdte og domfældte

Den grønlandske kriminallovs brug af foranstaltninger frem for straf afspejler et højt fokus på forebyggelse af fremtidig kriminalitet herunder ved resocialisering af den domfældte.⁵¹ Anstalterne i Grønland er derfor indrettet med henblik på, at de indsatte kan arbejde eller uddanne sig i byen og bevare tilknytningen til det omkringliggende samfund.

I 2016 påpegede Advokatrådet, at de grønlandske anstalter i stigende grad fremstod lukkede med aflåste døre, pigtråd og meget begrænset kontakt med det omkringliggende samfund. Årsagen hertil var ifølge Kriminalforsorgen i Grønland, at anstalterne også skulle rumme forvaringsdømte, som ikke er egnede til at bo på en åben anstalt.⁵² Siden da har Grønland fået sin første lukkede forvaringsafdeling på den nye anstalt i Nuuk, som åbnede i 2019, og som efter Advokatrådets opfattelse er en fuldt tidssvarende og velfungerende institution.

Derudover tydeliggjorde Kriminalforsorgen de sikkerhedsregimer, der gælder for de åbne og lukkede afdelinger, og der blev etableret tilbageholdsafsnit i Nuuk, Ilulissat og Sisimiut.⁵³ Advokatrådet har under besøg på anstalterne i både Ilulissat, Qaqortoq og Tasiilaq observeret, at anstalterne i dag fremstår langt mere åbne, end tilfældet var tidligere. Det gælder både fysisk, hvor anstalterne har gennemgået en stor forandring, og i praksis med en højere grad af frihed for de indsatte.

Hvor der tidligere var store udfordringer med at rekruttere anstaltsbetjente, er situationen nu stabil med stort set fuld bemanning i alle anstalter grundet det udligningstillæg, de grønlandske anstaltsbetjente fik fra 2020.⁵⁴

En relativt høj andel af de indsatte på de anstalter, som Advokatrådet har besøgt, har været i beskæftigelse udenfor anstalterne. Det gælder særligt, når anstaltens generelle udfordringer med at rekruttere beskæftigelseskonsulenter tages med i betragtningen. Der er i den danske finanslovsaftale for 2024 afsat midler til bedre beskæftigelsesindsats i anstalterne.⁵⁵

---

⁵¹ Se herom Den Grønlandske Retsvæsenkommission: Betænkning nr. 1442/2004, s. 809 ff.

⁵² Sermitsiaq: [Kriminalforsorgen anerkender lukkethedsproblem](#), 7. december 2016.

⁵³ Se Kriminalforsorgen i Grønland: [Årsrapporten 2020](#).

⁵⁴ Ligelønsaftalerne for politi- og anstaltsbetjente i Grønland er midlertidige, men den danske regering har tilkendegivet, at der kommer en permanent løsning.

⁵⁵ Sermitsiaq: [Dansk finanslov: 120 mio. kr. til Grønland og Færøerne](#), 27. november 2023.

Der er dog fortsatte udfordringer med anstaltskapaciteten, og Kriminalforsorgen i Grønland har siden efteråret 2022 kørt med overbelægning på anstalterne for at reducere ventetiden på afsoning. Mens der i juli 2022 var 102 personer på ventelisten og en gennemsnitlig ventetid på næsten fem måneder, var tallet et år senere nedbragt til 66 personer. Af disse ventede 24 personer på at få en af de otte motivationsbehandlingspladser i Inussuk-afdelingen, som er et behandlingstilbud i regi af Socialstyrelsen til personer dømt for seksualforbrydelser.⁵⁶ Programmet løber på en midlertidig bevilling, som Justitsministeriet vil forholde sig til efter offentliggørelsen af den planlagte evaluering af initiativerne, som er undervejs.⁵⁷ Ifølge de oplysninger, Advokatrådet har fået under interessentmøderne, har initiativet været en stor succes.

Der er ifølge Advokatrådets oplysninger fortsat begrænset brug af samfundstjeneste som foranstaltning i Grønland. Undersøgelser fra Danmark har vist, at der er en betydeligt reduceret recidivrisiko for personer, der er idømt en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste frem for ubetinget frihedsstraf.⁵⁸ En øget brug af samfundstjeneste vil derfor medvirke til at fremme det fokus på resocialisering og forebyggelse af fremtidig kriminalitet, som ligger til grund for det grønlandske foranstaltningssystem.

Advokatrådet anbefaler

- At det undersøges, hvilke lovgivningsmæssige eller praktiske tiltag der kan gennemføres for at øge brugen af samfundstjeneste som foranstaltning.
- At der afsættes midler til at fortsætte samt udvide Inussuk-afdelingen med henblik på at få flere personer dømt for seksualforbrydelser hurtigere i behandling og til afsoning.

⁵⁶ Se herom justitsministerens besvarelse af spørgsmål nr. 912 og spørgsmål nr. 1106, REU Alm. del, 1. september 2023.

⁵⁷ Justitsministerens besvarelse af spørgsmål nr. 84 fra Folketingets Finansudvalg vedr. forslag til finanslov for finansåret 2023 (L 65), 25. april 2023.

⁵⁸ Justitsministerens besvarelse af spørgsmål nr. 553, REU Alm. del, 3. marts 2022.

5. Adgang til lovgivning og information

Grønlandske borgere har fortsat stærkt utilstrækkelige muligheder for at gøre sig bekendt med de regler, der gælder for dem, og hvordan reglerne fortolkes af domstolene. Manglen på statistik om for eksempel sagsbehandlingstider, ventetid på afsoning og tilbagefald til ny kriminalitet gør det vanskeligt at følge med i og have en kvalificeret debat om udviklingen i samfundet. Derudover udfordres borgernes adgang til information i høj grad af, at systemet skal håndtere både dansk og grønlandsk, herunder forskellige dialekter, mens der er en stor mangel på både tolke og oversættere samt en ensartet juridisk terminologi på grønlandsk.

I dette kapitel vil Advokatrådet komme med anbefalinger til en forbedret adgang til lovgivning og retspraksis, statistik om væsentlige forhold og den juridiske terminologi samt oversættelse og tolkning, som er af afgørende betydning for borgernes retssikkerhed.

5.1. Lovgivning og retspraksis

Gældende lovgivning og retspraksis er generelt vanskeligt tilgængelig i Grønland.

På justitsområdet er det den danske regering, der er ansvarlig for udarbejdelsen af lovbekendtgørelser, dvs. sammenskrivninger af en oprindelig lov med senere ændringslove. Lovbekendtgørelser er et væsentligt redskab til at gøre gældende lovgivning letforståelig og tilgængelig. Justitsministeriet meddelte i maj 2023 Folketingets Grønlandsudvalg, at ministeriet vil prioritere at udarbejde bekendtgørelser af love med omfattende eller større antal ændringslove for at gøre lovstoffet mere overskueligt.⁵⁹ Justitsministeriet udstedte herefter nye bekendtgørelser om både den grønlandske kriminallov og retsplejelov. Der er dog fortsat meget lovgivning på justitsområdet i Grønland, der ikke udarbejdes lovbekendtgørelser for, og hvor lovstoffet derfor kan være vanskeligt at overskue. Det gælder særligt for det flertal af retsvæsenets aktører, som ikke er uddannede jurister.

Aktørerne er yderligere udfordret af, at der fortsat ikke findes en officiel domsdatabase over grønlandske retsafgørelser, og Grønlands Landsret er den eneste domstol, der offentliggør afgørelser og domsresuméer på rettens egen hjemmeside.⁶⁰

---

⁵⁹ Justitsministerens besvarelse af spørgsmål nr. 39, GRU Alm. del, 31. maj 2023.

⁶⁰ Domstol.dk: www.domstol.dk/groenlandslandsret/aktuelt/.

Advokatrådet har under interessentmøderne fået oplyst, at både domstolene, politiet og de autoriserede forsvarere har deres egne versioner af en domsdatabase eller lignende udveksling af retspraksis. Det indebærer, at det ikke kan sikres, at aktørerne har lige adgang til retspraksis. Behovet for en offentlig tilgængelig domsdatabase forstærkes af, at der ikke findes private løsninger med overblik over grønlandsk retspraksis som eksempelvis Karnov.

Både det ringe omfang af lovbekendtgørelser og den manglende adgang til en offentlig domsdatabase er en væsentlig retssikkerhedsmæssig udfordring, da kendskab til gældende ret og retspraksis er en grundlæggende forudsætning for et velfungerende retssamfund. Det gælder særligt i et retssamfund som det grønlandske, hvor retsvæsenets aktører i vidt omfang ikke er uddannede jurister og derfor i videst muligt omfang bør hjælpes til at klarlægge gældende ret.

Advokatrådet bemærker, at der i flerårsaftalen for domstolenes økonomi 2024-2027 er lagt op til, at udvalgte grønlandske afgørelser skal lægges ind i den danske domsdatabase som led i en plan for styrket it-understøttelse hos domstolene i Grønland.⁶¹ Det kan overvejes, om det er mest hensigtsmæssigt, at der etableres en separat grønlandsk domsdatabase. Af hensyn til at sikre offentlig adgang til retspraksis fra de grønlandske domstole hurtigst muligt bør første skridt under alle omstændigheder være at sætte den danske domsdatabase i kraft før Grønland.

Advokatrådet anbefaler

- At udarbejdelsen af lovbekendtgørelser for gældende lovgivning i Grønland på både overtagne og ikke-overtagne områder prioriteres i samme omfang, som man gør med dansk lovgivning.
- At Domsdatabasen hurtigst muligt sættes i kraft for Grønland, herunder at der afsættes de nødvendige ressourcer i både Domstolsstyrelsen og domstolene i Grønland til udvælgelse og inddragelse af relevante domme.

---

⁶¹ Justitsministeriet: Aftale om domstolenes økonomi 2024-2027, [Bilag 2 – Initiativer vedrørende Nordatlanten](#), 22. november 2023.

5.2. Data og statistik

Det kan konstateres, at hverken domstolene, politiet eller Kriminalforsorgen har tilstrækkelige muligheder for at indsamle og offentliggøre relevant statistik om for eksempel sagsbehandlingstider, ventetid på afsoning og tilbagefald til ny kriminalitet.

Kriminalforsorgen i Grønland offentliggjorde senest en årsrapport i 2020, og på daværende tidspunkt var der ikke offentliggjort en årsrapport siden 2013.⁶² Derudover offentliggør Kriminalforsorgen i Grønland alene sporadisk statistik om særlige emner, da dataindsamling grundet utidssvarende sagssystemer skal ske manuelt og dermed er meget ressourcekrævende. Der findes blandt andet ingen data om tilbøjeligheden for tilbagefald til ny kriminalitet (recidivprocenten) i Grønland, da hverken Direktoratet for Kriminalforsorgen eller Kriminalforsorgen i Grønland fører statistik herom. Der arbejdes pt. med øget systemunderstøttelse, blandt andet ved at it-driften overtages af Kriminalforsorgen i Danmark. Arbejdet forventes at strække sig over en flerårig periode.⁶³

Grønlands Politi offentliggør årligt en årsrapport med statistik om blandt andet antal og type af anmeldelser, som giver et indblik i kriminalitetsbilledet i Grønland. Ligesom Kriminalforsorgen har politiet dog begrænsede muligheder for at indsamle og offentliggøre statistik med de nuværende sagssystemer. Den planlagte udrulning af sagssystemet POLSAS til Grønlands Politi forventes at forbedre mulighederne for at tilvejebringe data om blandt andet politiets gennemsnitlige sagsbehandlingstider.⁶⁴

For domstolenes vedkommende offentliggøres der løbende statistik om antallet af modtagne, afsluttede og verserende sager ved kredsretterne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret. Derudover offentliggør Grønlands Landsret kvartalsvis et overblik over sagsbehandlingstider i kriminalretlige ankesager baseret på manuel gennemgang. Der føres ingen statistik over sagsbehandlingstiderne ved retterne i 1. instans, hvilket gør det vanskeligt at vurdere, om sagerne afgøres indenfor rimelig tid, om retterne har tilstrækkelige ressourcer, og om der er en fornuftig ressourcefordeling retterne imellem. Der føres heller ingen statistik over, hvor mange sager kredsretterne henviser til Retten i Grønland, i hvilket omfang Grønlands

---

⁶² Se Kriminalforsorgen: www.kriminalforsorgen.gl/publikationer/.

⁶³ Justitsministerens besvarelse af spørgsmål nr. 253, REU Alm. del, 30. november 2023 og spørgsmål nr. 74, GRU Alm. del, 4. oktober 2023.

⁶⁴ Se herom justitsministerens besvarelse af spørgsmål 950, REU Alm. del, 19. september 2023.

Landsret hjemviser sager til fornyet behandling ved kredsretten mv. Det vil i dag være vanskeligt og ressourcekrævende for domstolene at føre sådanne statistikker, da domstolene i Grønland har en lav digitaliseringsgrad, og statistik er baseret på manuelle registreringer.

Den danske regering og Folketinget har som led i flerårsaftalen for domstolenes økonomi 2024-2027 afsat i alt 19,1 mio. kr. til en styrket it-understøttelse af Grønlands domstole.⁶⁵ Advokatrådet vil følge Domstolsstyrelsens videre arbejde med at øge digitaliseringsgraden hos domstolene i Grønland nøje.

Den gennemgående mangel af data på justitsområdet gør det vanskeligt at danne et klart billede af borgernes retssikkerhed i mødet med retsvæsenet samt have en kvalificeret debat om for eksempel behovet for tilpasning af normeringer, faciliteter, praksis mv. Eksempelvis har adskillige interessenter overfor Advokatrådet givet udtryk for, at sagsbehandlingstiderne i kredsretterne er forbedrede, men det er vanskeligt følge udviklingen uden et databaseret sammenligningsgrundlag. Advokatrådet bemærker, at Institut for Menneskerettigheder også gentagne gange har påpeget en generel mangel på data som en væsentlig udfordring for menneskerettighederne i Grønland både på justitsområdet og på andre samfundsområder.⁶⁶

Advokatrådet anbefaler

- At institutionerne på justitsområdet i Grønland hurtigst muligt sikres den it-understøttelse, der muliggør dataindsamling og offentliggørelse af statistik i et langt større omfang end i dag.

5.3. Terminologi og tolkning

Sprog er ikke kun en udfordring på justitsområdet, men også i forvaltningen, hos de lovgivende institutioner mv., der både skal håndtere dansk og grønlandsk, herunder forskellige dialekter.

⁶⁵ Justitsministeriet: Aftale om domstolenes økonomi 2024-2027, [Bilag 2 – Initiativer vedrørende Nordatlanten](#).

⁶⁶ Se herom Institut for Menneskerettigheders beretninger til Inatsisartut i [2021-22](#) og [2022-23](#).

En af de store udfordringer, Advokatrådet er blevet bekendt med under interessentmøderne er, at der i høj grad mangler en ensartet terminologi af juridiske begreber på grønlandsk. Advokatrådet er blevet præsenteret for mange eksempler på fejlversættelser i forbindelse med for eksempel vidneafhøringer eller forvaltningsafgørelser, men også i oversættelsen af lovgivning fra dansk til grønlandsk, hvorved der kan opstå tvivl om, hvilke regler der gælder for borgerne i Grønland.

Oqaasileriffik (Grønlands Sprogsekretariat) fik i 2023 en bevilling på den danske finanslov til arbejdet med udvikling og standardisering af en juridisk terminologi på grønlandsk. Der er på den baggrund igangsat et toårigt projekt, som gennemføres i samarbejde med tolkeuddannelsen og jurauddannelsen på Ilisimatusarfik (Grønlands Universitet) og skal udmunde i et elektronisk katalog og opslagsværk. Arbejdet med at udvikle en ensartet grønlandsk terminologi er af stor retssikkerhedsmæssig betydning og bør ifølge Advokatrådet have vedvarende høj prioritet.

En anden stor udfordring på tværs af det grønlandske system er manglen på uddannede tolke og oversættere. Retssproget ved Grønlands Domstole er både grønlandsk og dansk, og i retssagen anvendes det af de to sprog, som den enkelte borger foretrækker.⁶⁷ Der anvendes derfor i vidt omfang tolkning i forbindelse med retssager, og kvaliteten og tilgængeligheden af tolkning er særligt i retsvæsenet af stor retssikkerhedsmæssig betydning.⁶⁸ I retsvæsenet kan konsekvensen blandt andet være, at parterne i en retssag må vente længe på en dombog, der skal oversættes mellem grønlandsk og dansk, eller at en videoafhøring forsinkes, fordi der ikke kan skaffes en tolk til afhøringen. Derudover skaber manglen på uddannede tolke risiko for alvorlige fejl i det omfang, at man er nødsaget til at benytte sig af flersprogede personer uden den rette uddannelse eller erfaring i tolkning og oversættelse.

Flere interessenter har påpeget, at de overenskomstbestemte lønvilkår for tolke og oversættere uddannet fra Ilisimatusarfik ikke er justeret efter, at uddannelsen nu gennemføres på et højere akademisk niveau end tidligere.⁶⁹ Derudover har flere interessenter givet udtryk for, at særligt arbejdet med at tolke ved retsmøder er

---

⁶⁷ Se herom Grønlands Domstole: [Introduktion til Grønlands Domstoles 1. instans](#), REU Alm. del, Bilag 277, 22/23 (2. samling).

⁶⁸ Den retssikkerhedsmæssige betydning af tolkning er tidligere blevet belyst i Institut for Menneskerettigheder og Ilisimatusarfiks undersøgelse af forholdene for [tolkning i det grønlandske retsvæsen](#) fra 2019.

⁶⁹ Se herom også Sermitsiaq: [Tolke og oversættere danner forening](#), 22. juli 2021.

krævende, og at tolkene er pressede pga. manglen på kollegaer. Retsvæsenet mister efter Advokatrådets opfattelse på baggrund af interessentmøderne i et ikke ubetydeligt omfang tolke til det private arbejdsmarked og i et vist omfang også andre hverv, fordi vilkårene ikke er konkurrencedygtige. Da tolkning og oversættelse på højt niveau er af stor retssikkerhedsmæssig betydning, bør det ifølge Advokatrådet have høj prioritet at finde en løsning på udfordringerne.

Advokatrådet anbefaler

- At der sikres langsigtet finansiering til arbejdet med udvikling og standardisering af juridisk terminologi på grønlandsk, som ikke kan forventes færdiggjort indenfor den nuværende projektperiode.
- At der gennemføres en undersøgelse af ansættelsesvilkårene for tolke og oversættere i retsvæsenet, herunder om de akademiske tolkes lønvilkår afspejler, at oversætter- og tolkeuddannelsen i dag er en universitetsuddannelse på bachelorniveau.

6. Oversigt over interessenter

Advokatrådets arbejdsgruppe har til brug for udarbejdelsen af denne rapport i perioden maj 2023 til marts 2024 afholdt møder med og besøgt følgende myndigheder, organisationer mv.:

- **Hos domstolene:** Retten i Grønland, Grønlands Landsret, Sermersooq Kredsret, Kujalleq Kredsret, Qaasuitsoq Kredsret og Kredsdommerforeningen.
- **Hos politiet:** Grønlands Politi (Nuuk) samt Tasiilaq Lokalpolitistation, Narsaq Lokalpolitistation, Qaqortoq Politistation og Ilulissat Hovedpolitistation. Arbejdsgruppen har derudover talt med to kommunefogeder tilknyttet de to sidstnævnte politistationer.
- **Hos Kriminalforsorgen:** Kriminalforsorgen i Grønland (Nuuk). Arbejdsgruppen har derudover besøgt og talt med de ansatte på anstalterne i Nuuk, Ilulissat, Qaqortoq og Tasiilaq.
- **Blandt advokater og autoriserede forsvarere:** Landsforsvareren i Grønland og tre autoriserede forsvarere tilknyttet Nuuk, Qaqortoq og Ilulissat. Arbejdsgruppen har derudover afholdt netværksmøde for alle advokater i Grønland.
- **På politisk niveau:** Naalakkersuisoq for Erhverv, Handel, Råstoffer, Justitsområdet og Ligestilling, Naaja H. Nathanielsen, Lovudvalget i Inatsisartut (sekretariatet samt fremmødte udvalgsmedlemmer), Medlem af Folketinget, Aaja Chemnitz (IA) og sekretariatet for Siumut i Folketinget.
- **Øvrige interessenter:** Den Selvejende Retshjælpsinstitution IKIU, Rigsombudsmanden i Grønland, Ombudsmanden for Inatsisartut, IPS - Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Institut for Menneskerettigheder, Justitsministeriet (Nordatlantkontoret), Domstolsstyrelsen, afdelingschefen for justitsområdet i Naalakkersuisut, afdelingslederne for Jura samt Oversættelse & Tolkning på Ilisimatusarfik (Grønlands Universitet), Oqaasileriffik (Grønlands Sprogsekretariat), Velfærdsafdelingen i Sermersooq Kommune i Tasiilaq og Det Sociale Ankenævn.

Arbejdsgruppen er blevet godt taget imod og har haft åbenhjertige, udbytterige drøftelser med alle interessenterne.

Derudover har arbejdsgruppen inddraget relevant materiale og data i form af eksempelvis andre rapporter, besvarelser af spørgsmål fra Folketingets udvalg mv. det omfang, det har været tilgængeligt.

Advokatrådet har foretaget en grundig og omfattende undersøgelse af forholdene i det grønlandske retsvæsen og forholdene for borgere i Grønlands mindre befolkede områder. Undersøgelsen er dog ikke nogen videnskabelig udredning og er baseret på Advokatrådets opfattelse af forholdene i Grønland på baggrund af de indsamlede oplysninger samt erfaringer og meningstilkendegivelser fra interessenterne.

**ADVOKAT
SAMFUNDET**